

925

OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 30 kwietnia 2002 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Trybunale Stanu.

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718, z 2001 r. Nr 46, poz. 499 i z 2002 r. Nr 74, poz. 676) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. Nr 11, poz. 84), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 12 grudnia 1992 r. o zmianie ustawy o Trybunale Stanu (Dz. U. z 1993 r. Nr 5, poz. 22),
- 2) ustawą z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 1993 r. Nr 7, poz. 34)
— ujętych w obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 1993 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Trybunale Stanu (Dz. U. Nr 38, poz. 172), z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów,
- 3) ustawą z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350),
- 4) ustawą z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej (Dz. U. Nr 35, poz. 321),
- 5) ustawą z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o Trybunale Stanu (Dz. U. Nr 125, poz. 1372)
i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 1992 r. o zmianie ustawy o Trybunale Stanu (Dz. U. z 1993 r. Nr 5, poz. 22), który stanowi:
„Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

2) art. 71 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 1993 r. Nr 7, poz. 34), który stanowi:

„Art. 71. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu art. 52, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1993 r.”;

3) art. 57 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350), który stanowi:

„Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1996 r., z wyjątkiem:

1) rozdziału 2 i art. 51, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia,

2) art. 34 ust. 3 i 4 oraz art. 42 ust. 3, które wchodzi w życie po upływie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;

4) art. 23 ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej (Dz. U. Nr 35, poz. 321), który stanowi:

„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

5) art. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o Trybunale Stanu (Dz. U. Nr 125, poz. 1372), który stanowi:

„Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”

Marszałek Sejmu: *M. Borowski*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 kwietnia 2002 r. (poz. 925)

USTAWA

z dnia 26 marca 1982 r.

o Trybunale Stanu.

Art. 1.¹⁾ 1. Za naruszenie Konstytucji lub ustawy, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie

swojego urzędowania, odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu ponoszą:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezes Rady Ministrów oraz członkowie Rady Ministrów,
- 3) Prezes Narodowego Banku Polskiego,

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o Trybunale Stanu (Dz. U. Nr 125, poz. 1372), która weszła w życie z dniem 14 listopada 2001 r.

- 4) Prezes Najwyższej Izby Kontroli,
- 5) członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji,
- 6) osoby, którym Prezes Rady Ministrów powierzył kierowanie ministerstwem,
- 7) Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych.

2. W zakresie określonym w art. 107 Konstytucji odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu ponoszą również postowie i senatorowie.

Art. 2.¹⁾ 1. Prezydent może być pociągnięty do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji, ustawy lub za popełnienie przestępstwa.

2. W okresie sprawowania urzędu Prezydenta nie biegnie przedawnienie odpowiedzialności karnej za te przestępstwa, za które osoba sprawująca ten urząd nie została postawiona w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu, którzy tymczasowo wykonują obowiązki Prezydenta.

4. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.

5. Osoby, o których mowa w ust. 4, mogą być pociągnięte do odpowiedzialności karnej przed Trybunałem Stanu za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem, jeżeli w uchwale Sejmu o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej tych osób łączne pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej i karnej uznano za celowe. W takim przypadku Trybunał Stanu przejmuje do łącznego rozpoznania sprawę, która toczy się już przed sądem.

Art. 3.¹⁾ Odpowiedzialność konstytucyjna obejmuje czyny, którymi osoby wymienione w art. 1 ust. 1, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania, chociażby nieumyślnie, naruszyły Konstytucję lub ustawę.

Art. 4. Prawo postawienia Prezydenta w stan oskarżenia przysługuje wyłącznie Zgromadzeniu Narodowemu.

Art. 5.²⁾ Prawo do pociągnięcia osób wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 2—7 do odpowiedzialności konstytucyjnej przysługuje wyłącznie Sejmowi.

Art. 5a.³⁾ Prawo do pociągnięcia posła do odpowiedzialności konstytucyjnej przysługuje wyłącznie Sejmowi.

Art. 6.⁴⁾ 1. Wstępny wniosek o postawienie Prezydenta w stan oskarżenia może być złożony Marszałko-

wi Sejmu przez co najmniej 140 członków Zgromadzenia Narodowego.

2. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2—7, może być złożony Marszałkowi Sejmu przez:

- 1) Prezydenta,
- 2) postów, w liczbie co najmniej 115.

3. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 3—7, może być złożony Marszałkowi Sejmu również przez komisję śledczą powołaną na podstawie art. 111 Konstytucji.

4. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej posła może być złożony do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej przez Marszałka Sejmu.

5. Wstępny wniosek o postawienie w stan oskarżenia lub o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej musi spełniać warunki wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia i zawierać podpisy wszystkich wnioskodawców, a także wskazywać osobę upoważnioną do występowania w imieniu wnioskodawców w dalszym postępowaniu przed organami Sejmu.

6. Jeżeli wstępny wniosek, o którym mowa w ust. 1—4, nie odpowiada warunkom określonym w ustawie, Marszałek Sejmu, w uzgodnieniu z Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, wzywa reprezentanta wnioskodawców, o którym mowa w ust. 5, do uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni, wskazując niezbędny zakres uzupełnienia.

7. W przypadku nieuzupełnienia wstępnego wniosku w terminie i w zakresie, o którym mowa w ust. 6, Marszałek Sejmu postanawia o pozostawieniu wniosku bez biegu.

Art. 7.⁵⁾ Marszałek Sejmu kieruje wniosek do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, która wszczyna postępowanie.

Art. 8.⁶⁾ Przewodniczący Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej przesyła niezwłocznie osobie objętej wnioskiem odpis wstępnego wniosku, informując ją o prawie do złożenia pisemnych wyjaśnień i wniosków dowodowych w wyznaczonym terminie.

Art. 9. 1.⁷⁾ Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej może przesłuchiwać świadków i biegłych, żądać od instytucji państwowych i społecznych okazywania wszelkich akt i dokumentów. Osoba, której dotyczy wniosek, jest uprawniona do składania wyjaśnień

²⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁾ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 7 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

i zgłaszania wniosków oraz do korzystania z pomocy obrońcy. W postępowaniu przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej stosuje się art. 18 ust. 5 ustawy.

2. Komisja może zlecić prokuratorowi generalnemu lub Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego co do określonych okoliczności sprawy.

3. Komisja uchwała sprawozdanie o wystąpieniu do Zgromadzenia Narodowego z wnioskiem o postawienie Prezydenta w stan oskarżenia lub o umorzenie postępowania w sprawie.

4.⁸⁾ W stosunku do osób wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 2—7 i ust. 2 Komisja uchwała sprawozdanie o wystąpieniu do Sejmu z wnioskiem o pociągnięcie tych osób do odpowiedzialności konstytucyjnej lub o umorzenie postępowania w sprawie.

5. Wniosek o postawienie w stan oskarżenia lub o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej powinien spełniać warunki wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia, a wniosek o umorzenie postępowania — zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne tego wniosku.

6.⁹⁾ Wnioski mniejszości mogą zawierać jedynie wnioski o umorzenie postępowania, postawienie w stan oskarżenia lub o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej.

7.⁹⁾ Wnioski mniejszości do sprawozdań, o których mowa w ust. 3 i 4, zawierające wnioski o postawienie w stan oskarżenia lub o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej powinny spełniać warunki wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia.

8.⁹⁾ Jeżeli wnioski, o których mowa w ust. 5 i 6, nie odpowiadają warunkom określonym w ustawie, odpowiednio przewodniczący Zgromadzeniu Narodowemu albo Marszałek Sejmu, w uzgodnieniu z Prezydium Sejmu, wzywa wnioskodawców do ich uzupełnienia w terminie 14 dni, wskazując niezbędny zakres uzupełnienia wniosku.

9.⁹⁾ W przypadku nieuzupełnienia wniosku w terminie i w zakresie, o których mowa w ust. 8, wniosek taki uznaje się za nieprzedstawiony przez Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej.

Art. 10. 1.¹⁰⁾ Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przedstawia Zgromadzeniu Narodowemu sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania wraz z wnioskiem, o którym mowa w art. 9 ust. 3.

⁸⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 7 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 7 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰⁾ Zdanie drugie skreślone przez art. 1 pkt 8 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

1a.¹¹⁾ Z dniem podjęcia uchwały o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu sprawowanie urzędu przez Prezydenta ulega zawieszeniu.

2. Podejmując uchwałę o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia, Zgromadzenie Narodowe wybiera spośród członków Zgromadzenia dwóch oskarżycieli, z których każdy powinien odpowiadać warunkom wymagającym do powołania na stanowisko sędziego.

3.¹²⁾ Po podjęciu przez Zgromadzenie Narodowe uchwały o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia Marszałek Sejmu przesyła, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 2b, przewodniczącemu Trybunału Stanu, uchwałę Zgromadzenia Narodowego wraz z uchwałą Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej albo wnioskiem mniejszości, które w dalszym postępowaniu przed Trybunałem Stanu stanowią akt oskarżenia.

Art. 11. 1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przedstawia Sejmowi sprawozdanie z prac nad każdą przekazaną jej sprawą wraz z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej lub o umorzenie postępowania w sprawie. Uchwała Sejmu o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej powoduje zawieszenie w czynnościach osoby, której dotyczy. Jeżeli uchwała obejmuje także pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osoby, która jest posłem lub senatorem, stanowi ona równocześnie wniosek o uchylenie immunitetu poselskiego lub senatorskiego.¹³⁾

1a.¹⁴⁾ Przepisu ust. 1 zdanie drugie nie stosuje się do mandatu poselskiego.

2.¹⁵⁾ Po podjęciu uchwały o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej Sejm wybiera spośród posłów, w terminie 3 miesięcy, dwóch oskarżycieli, z których co najmniej jeden posiada kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędziego. W razie utraty uprawnień przez oskarżycieli ich obowiązki do czasu wyboru nowych oskarżycieli wykonuje Marszałek Sejmu.

3.¹⁶⁾ Po wyborze oskarżycieli, o których mowa w ust. 2, Marszałek Sejmu przesyła, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 3b, przewodniczącemu Trybunału Stanu, uchwałę o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej wraz z uchwałą Komisji Odpowiedzialności

¹¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 8 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 8 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹³⁾ Zdanie trzecie w brzmieniu ustalonym przez art. 51 pkt 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350), który wszedł w życie z dniem 14 lipca 1996 r.

¹⁴⁾ Dodany przez art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 9 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁶⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 9 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1, i przez art. 51 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 13.

Konstytucyjnej albo wnioskiem mniejszości, które w dalszym postępowaniu przed Trybunałem Stanu stanowią akt oskarżenia. W wypadku konieczności uchylenia immunitetu poselskiego lub senatorskiego następuje to po wyrażeniu przez Sejm lub Senat zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej.

4. Po przekazaniu uchwały o postawieniu w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu nie można wszcząć postępowania karnego o ten sam czyn, a postępowanie wcześniej wszczęte ulega zawieszeniu.

Art. 12. 1. Sprawozdania i wnioski, o których mowa w art. 10 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i 3, doręcza się odpowiednio wszystkim członkom Zgromadzenia Narodowego bądź posłom wraz z informacją o udostępnieniu do wglądu akt sprawy; akta te powinny być udostępnione przez okres nie krótszy niż 21 dni przed posiedzeniem, na którym sprawa ma być rozpatrywana.

2. Sprawozdanie Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej może być przez organ, któremu zostało przedłożone, zwrócone Komisji w celu uzupełnienia postępowania; zwracając sprawozdanie organ określa kierunek i zakres dalszego postępowania Komisji.

Art. 13. 1.¹⁷⁾ Postawienie Prezydenta w stan oskarżenia może nastąpić uchwałą Zgromadzenia Narodowego, podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego.

1a.¹⁸⁾ Uchwałą o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 3—7 oraz ust. 2, Sejm podejmuje bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

1b.¹⁸⁾ Uchwałą o pociągnięciu do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2, Sejm podejmuje większością 3/5 ustawowej liczby posłów.

2. Jeżeli Zgromadzenie Narodowe nie podejmie uchwały o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia w trybie określonym w ust. 1, wówczas przewodniczący Zgromadzenia Narodowego stwierdza umorzenie postępowania w sprawie.

2a.¹⁹⁾ Niezależnie od treści wniosku, o którym mowa w art. 9 ust. 3, Zgromadzenie Narodowe głosuje nad postawieniem Prezydenta w stan oskarżenia.

2b.¹⁹⁾ Jeżeli Zgromadzenie Narodowe podjęło uchwałą o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia, a Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej wniosła o umorzenie postępowania wobec niego, nie przedstawiając w swoim sprawozdaniu wniosku mniejszości o postawienie w stan oskarżenia, to aktem oskarżenia jest uchwała o postawieniu w stan oskarżenia wraz

z wnioskiem wstępnym o postawienie w stan oskarżenia. Akt oskarżenia przewodniczący Zgromadzeniu Narodowemu przesyła przewodniczącemu Trybunału Stanu.

3.²⁰⁾ Jeżeli Sejm nie podejmie uchwały o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2—7 i ust. 2, w trybie określonym w ust. 1a i 1b, wówczas Marszałek Sejmu stwierdza umorzenie postępowania w sprawie.

3a.²¹⁾ Niezależnie od treści wniosku, o którym mowa w art. 9 ust. 4, Sejm głosuje nad pociągnięciem do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2—7 i ust. 2.

3b.²¹⁾ Jeżeli Sejm podjął uchwałą o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2—7 i ust. 2, a Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej wniosła o umorzenie postępowania wobec nich, nie przedstawiając w swoim sprawozdaniu wniosku mniejszości o pociągnięcie do odpowiedzialności, to aktem oskarżenia jest uchwała o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej wraz z wnioskiem wstępnym o pociągnięcie do odpowiedzialności. Akt oskarżenia Marszałek Sejmu przesyła przewodniczącemu Trybunału Stanu.

Art. 13a.²²⁾ 1. Jeżeli po nadaniu biegu przez Marszałka Sejmu wnioskowi wstępnemu, a przed podjęciem przez Sejm uchwały o postawieniu w stan oskarżenia lub o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej albo przed stwierdzeniem umorzenia postępowania w sprawie upływie kadencja Sejmu, postępowanie w danej sprawie toczy się nadal w Sejmie następnej kadencji.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Marszałek Sejmu kieruje sprawę do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej.

3. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej nie jest związana uchwałami podjętymi przez komisję sejmową, która uprzednio rozpatrywała daną sprawę; w poczet materiału dowodowego zalicza się dowody zebrane w dotychczasowym postępowaniu.

4. Sejm nowej kadencji wybiera posłów oskarżycieli.

Art. 13b.²²⁾ W przypadku zakończenia kadencji Sejmu postępowanie w sprawie odpowiedzialności posła, który nie uzyskał ponownie mandatu, określonej w art. 107 ust. 2 Konstytucji, ulega umorzeniu, które stwierdza Marszałek Sejmu nowej kadencji.

Art. 14. Trybunał Stanu zostaje wybrany na pierwszym posiedzeniu Sejmu na okres jego kadencji, z tym że zachowuje on swoje kompetencje do czasu wyboru nowego składu Trybunału Stanu.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 10 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁸⁾ Dodany przez art. 1 pkt 10 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 10 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 10 lit. d) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 10 lit. e) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²²⁾ Dodany przez art. 1 pkt 11 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

Art. 15.²³⁾ 1. W skład Trybunału Stanu mogą być wybrani obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych, niekarani sędziowie, niezatrudnieni w organach administracji rządowej.

2. Osoby wybrane w skład Trybunału Stanu składają przed Marszałkiem Sejmu przyrzeczenie sędziowskie.

Art. 16.²³⁾ Sędziowie Trybunału Stanu sprawują swoje funkcje nieodpłatnie, z tym że zachowują prawo do diet i zwrotu poniesionych kosztów podróży.

Art. 17. 1. Utrata stanowiska sędziego Trybunału Stanu następuje wskutek zrzeczenia się funkcji, trwałej utraty zdolności do wykonywania czynności albo skazania prawomocnym wyrokiem sądu.

2.²⁴⁾ W razie wygaśnięcia mandatu członka Trybunału Stanu Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego.

Art. 18.²⁵⁾ 1. Trybunał Stanu jest sądem pierwszej instancji oraz sądem drugiej instancji.

2. W postępowaniu przed Trybunałem Stanu oraz Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej.

3. W postępowaniu przed Trybunałem Stanu powództwo cywilne jest niedopuszczalne.

4. W warunkach określonych w art. 2 Trybunał Stanu może zlecić Prokuratorowi Generalnemu przeprowadzenie w określonym zakresie postępowania co do czynu wypełniającego znamiona przestępstwa.

5. W postępowaniu przed Trybunałem Stanu oskarżeni, świadkowie i biegli zwolnieni są od obowiązku zachowania tajemnicy służbowej i państwowej.

Art. 19.²⁵⁾ 1. W pierwszej instancji Trybunał Stanu orzeka w składzie: przewodniczący i 4 członków.

2. W drugiej instancji Trybunał Stanu orzeka w składzie: przewodniczący i 6 członków, z wyłączeniem sędziów, którzy uczestniczyli w rozpatrzeniu sprawy w pierwszej instancji.

3. W sprawach pytań prawnych orzeka cały skład Trybunału Stanu, z wyłączeniem sędziów, którzy w danej sprawie uczestniczyli w orzekaniu w pierwszej instancji.

4. Poza rozprawą Trybunał Stanu orzeka w składzie: przewodniczący i 2 członków.

Art. 20.²⁵⁾ 1. Trybunał Stanu rozpatruje sprawę w granicach określonych w akcie oskarżenia.

2. Oskarżyciel nie może zarzucić oskarżonemu innych czynów niż objęte aktem oskarżenia.

3. Trybunał Stanu nie może przekazać sprawy Zgromadzeniu Narodowemu, Sejmowi albo Senatowi w celu uzupełnienia lub rozszerzenia przeprowadzonego postępowania.

Art. 20a.²⁶⁾ W postępowaniu przed Trybunałem Stanu udział obrońcy jest konieczny.

Art. 20b.²⁶⁾ Wykluczenie jawności rozprawy przed Trybunałem Stanu może uzasadnić wyłącznie wzgląd na bezpieczeństwo państwa lub tajemnicę państwową.

Art. 20c.²⁶⁾ 1. Termin do wniesienia apelacji wynosi 30 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu odpisu wyroku z uzasadnieniem.

2. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 14 dni.

3. Od wyroku Trybunału Stanu wydanego w drugiej instancji kasacja nie przysługuje.

Art. 20d.²⁶⁾ Umorzenie albo warunkowe umorzenie postępowania przed Trybunałem Stanu może nastąpić jedynie na rozprawie.

Art. 20e.²⁶⁾ Obsługę kancelaryjną Trybunału Stanu zapewnia Sąd Najwyższy.

Art. 21. (skreślony).²⁷⁾

Art. 22. (skreślony).²⁷⁾

Art. 23. 1. Ściganie przed Trybunałem Stanu jest dopuszczalne w okresie 10 lat od popełnienia czynu, chyba że czyn stanowi przestępstwo, dla którego przewidziany jest dłuższy okres przedawnienia. Okoliczność, że sprawca nie sprawuje już urzędu lub nie piastuje funkcji, nie stoi na przeszkodzie do wszczęcia i prowadzenia postępowania.

2. Odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu, o której mowa w art. 2, ponoszą także osoby wchodzące w skład byłej Rady Państwa, z zastrzeżeniem ust. 1.

3. Złożenie wstępnego wniosku, o którym mowa w art. 6 ust. 2, przerywa bieg przedawnienia.

Art. 24. (skreślony).²⁸⁾

Art. 25. 1.²⁹⁾ Za czyny określone w art. 3, o ile nie wypełniają znamion przestępstwa, Trybunał Stanu wymierza łącznie lub osobno następujące kary:

1) utratę czynnego i biernego prawa wyborczego na urząd Prezydenta, do Sejmu, do Senatu oraz do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego,

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 12 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁴⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 13 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁶⁾ Dodany przez art. 1 pkt 15 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁷⁾ Przez art. 1 pkt 16 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁸⁾ Przez art. 1 pkt 17 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 18 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

- 2) zakaz zajmowania kierowniczych stanowisk lub pełnienia funkcji związanych ze szczególną odpowiedzialnością w organach państwowych i w organizacjach społecznych,
- 3) utratę wszystkich lub niektórych orderów, odznaczeń i tytułów honorowych oraz utratę zdolności do ich uzyskania.

1a.³⁰⁾ Za naruszenie zakazów, o których mowa w art. 107 ust. 1 Konstytucji, Trybunał Stanu orzeka pozbawienie mandatu poselskiego.

2.³¹⁾ Kary dotyczące utraty praw i zakazów, o których mowa w ust. 1, mogą być orzekane na czas od 2 do 10 lat.

3.³²⁾ W razie uznania przez Trybunał Stanu chociażby nieumyślnego popełnienia czynów określonych w art. 2 ust. 1 i art. 3 Trybunał orzeka odpowiednio w odniesieniu do Prezydenta — złożenie z urzędu, a w odniesieniu do pozostałych osób, z zastrzeżeniem ust. 1a — utratę zajmowanego stanowiska, z którego pełnieniem związana jest odpowiedzialność konstytucyjna.

4.³²⁾ Trybunał Stanu z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu lub szczególne okoliczności sprawy może poprzestać na uznaniu winy oskarżonego.

Art. 26. Za czyny wypełniające znamiona przestępstwa Trybunał Stanu wymierza kary przewidziane w ustawach karnych.

Art. 26a.³³⁾ Jeżeli po rozpoczęciu rozprawy, a przed wydaniem wyroku, zostanie wybrany nowy skład Trybunału Stanu, rozprawę w danej instancji prowadzi od początku Trybunał Stanu w nowym składzie.

Art. 26b.³³⁾ W zakresie odpowiedzialności konstytucyjnej senatorów stosuje się odpowiednio przepisy ustawy odnoszące się do odpowiedzialności konstytucyjnej posłów. W tym zakresie kompetencje Sejmu i jego organów przysługują odpowiednio Senatowi i jego organom.

Art. 27. Sejm uchwała regulamin czynności Trybunału Stanu.

Art. 28. Trybunał Stanu właściwy jest również w sprawach czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile w czasie popełnienia były one zabronione pod groźbą kary. Jeżeli czyn uprzednio popełniony polegał na chociażby nieumyślnym naruszeniu Konstytucji lub ustawy, Trybunał Stanu ogranicza się do stwierdzenia dokonanych naruszeń prawa.³⁴⁾

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.³⁵⁾

³⁰⁾ Dodany przez art. 1 pkt 18 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 18 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 18 lit. d) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³³⁾ Dodany przez art. 1 pkt 19 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁴⁾ Zdanie drugie w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 20 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁵⁾ Ustawa została ogłoszona dnia 6 kwietnia 1982 r.